

**PREDLOG OSNOVE**  
**ZA VOĐENJE PREGOVORA I ZAKLJUČIVANJE SPORAZUMA O SARADNJI IZMEĐU VLADE**  
**CRNE GORE I SAVJETA MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE U PROCESU PRISTUPANJA**  
**EVROPSKOJ UNIJI**

## **I Ustavni osnov za zaključivanje Sporazuma**

Ustavni osnov za zaključivanje Sporazuma o saradnji između Vlade Crne Gore i Savjeta ministara Bosne i Hercegovine u procesu pristupanja Evropskoj uniji sadržan je u odredbama čl. 15. st. 1 Ustava Crne Gore kojim je propisano da Crna Gora „na principima i pravilima međunarodnog prava, sarađuje i razvija prijateljske odnose sa drugim državama, regionalnim i međunarodnim organizacijama“, kao i odredbama člana 100 tačke 1 i 4 Ustava, kojima je propisano da Vlada vodi unutrašnju i vanjsku politiku i zaključuje međunarodne ugovore.

Sporazum se zaključuje i na osnovu čl. 15 Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane i Republike Crne Gore, s druge strane (potpisanog 15. X 2007. i stupio na snagu 1. V 2010.), koji predviđa da će „nakon potpisivanja SSP-a Crna Gora započeti pregovore sa zemljama koje su već potpisale Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju radi zaključivanja bilateralnih konvencija o regionalnoj saradnji u cilju povećanja obima saradnje s tim zemljama.“

## **II Ocjena stanja odnosa sa Bosnom i Hercegovinom**

Odnosi dvije države su bez otvorenih pitanja i model su uspješne dobrosusjedske saradnje, a njihovom snaženju doprinosi saradnja u okviru regionalnih inicijativa i snažna dinamika bilateralnih kontakata. Crna Gora i Bosna i Hercegovina u kontinuitetu ostvaruju sadržajne i dinamične odnose u svim oblastima saradnje. Evropske i evroatlantske integracije, vanjskopolitički prioriteti koje dvije države dijele, predstavljaju značajan kvalitet u njihovim odnosima i upućuju ih na sadržajniju saradnju kako na bilateralnom, tako i na širem, globalnom planu.

## **III Razlozi za zaključivanje Sporazuma**

Crna Gora zaključuje Sporazum na osnovu čl. 15 Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Crna Gora je do sada sporazume o saradnji u kontekstu pristupanja Evropskoj uniji zaključila sa Vladom Republike Makedonije (2011), Vladom Republike Srbije (2013) i Savjetom ministara Republike Albanije (2015).

Potpisivanje Sporazuma unaprijediće odnose sa Bosnom i Hercegovinom i doprinijeti unapređenju međusobne saradnje u predmetnim oblastima od značaja za proces pristupanja Evropskoj uniji. Pravno definisanje okvira za saradnju u definisanim oblastima od izuzetnog je značaja jer će se, između ostalog, posredstvom ovog Sporazuma na sveobuhvatan način regulisati saradnja putem uspostavljanja i djelovanja Zajedničkog odbora za primjenu ovog Sporazuma i sprovođenja drugih aktivnosti, predviđenih Sporazumom, koje će se preduzimati u interesu unapređenja odnosa dvije zemlje.

## **IV. Osnovna pitanja o kojima će se voditi pregovori, odnosno bitni elementi koje Sporazum treba da sadrži**

Sporazumom o saradnji u procesu pristupanja Evropskoj uniji preciziraju se modaliteti saradnje u oblastima od značaja za proces pristupanja Evropskoj uniji između

Ministarstva evropskih poslova Crne Gore, Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine i Direkcije za evropske integracije Savjeta ministara Bosne i Hercegovine.

Sporazum predviđa saradnju u oblastima od zajedničkog interesa u okviru procesa njihovog pristupanja Evropskoj uniji, kao i od od značaja za: sprovođenje Zajedničke vanjske i bezbjednosne politike Evropske unije; ekonomsku i trgovinsku saradnju; kretanje radnika i kapitala i trgovinu uslugama; realizaciju pristupnog procesa u dijelu pravosuđa i unutrašnjih poslova i konkretnije borbu protiv terorizma i organizovanog kriminala; mir i stabilnost u regionu i jačanje regionalne saradnje; politiku energetske sigurnosti u regionu i Evropi; borbu protiv globalnog zagrijavanja i klimatskih promjena i zaštitu životne sredine; i ostala pitanja od zajedničkog interesa.

Sporazum takođe propisuje da će ugovorne strane raditi na promovisanju i ohrabrivanju direktne saradnje između državnih tijela zaduženih za evropske integracije, koja će se odvijati posredstvom političkog dijaloga na najvišem nivou između ugovornih strana, kao i posredstvom sastanaka rukovodilaca institucija nadležnih za koordinaciju procesa evropskih integracija, na kojima će se raspravljati o pitanjima vezanim za pristupanje ugovornih strana u članstvo Evropske unije. Takođe, Sporazum predviđa i uspostavljanje i djelovanje Zajedničkog odbora, sastavljenog od predstavnika nadležnih institucija ugovornih strana, za primjenu ovog Sporazuma, kao i Zajedničke međuresorne radne grupe za unapređenje saradnje u određenim oblastima.

Sporazum definiše i okvir za saradnju u oblasti harmonizacije sa pravnom tekovinom Evropske unije, posredstvom razmjene informacija o procesu usklađivanja zakonodavstva s pravnom tekovinom EU i pripreme nacionalne verzije pravne tekovine EU, kao i razmjene iskustava u izradi strateških dokumenata za usklađivanje s pravnom tekovinom EU.

#### **V. Procjena potrebnih finansijskih sredstava za izvršavanje ugovora**

Za izvršavanje Sporazuma o saradnji između Vlade Crne Gore i Savjeta ministara Bosne i Hercegovine u procesu pristupanja Evropskoj uniji nije potrebno obezbijediti finansijska sredstva u Budžetu Crne Gore.

#### **VI. Potreba izmjene važećih ili donošenje novih propisa usljed zaključivanja međunarodnog ugovora**

Zaključivanje ovog Sporazuma ne zahtijeva izmjenu važećih ili donošenje novih propisa.

#### **VII. Predlog sastava delegacije**

Sporazum će biti usaglašen putem diplomatske korespondencije.

**Sporazum o saradnji  
između  
Vlade Crne Gore  
i  
Savjeta ministara Bosne i Hercegovine  
u procesu pristupanja Evropskoj uniji**

Vlada Crne Gore i Savjet ministara Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: ugovorne strane);

POLAZEĆI od strateškog cilja za postizanje punopravnog članstva u Evropskoj uniji;

SVJESNI važnosti političkih, demokratskih, ekonomskih, pravnih i institucionalnih reformi kako bi se osigurala stabilnost, ekonomski napredak i postepena integracija zemalja Jugoistočne Evrope u Evropskoj uniji;

UKAZUJUĆI na značaj individualnog pristupa ugovornih strana u procjeni njihovih postignuća u ispunjavanju kopenhagenskih kriterija, kao i naknadne relevantne odluke Evropskog savjeta i Savjeta Evropske unije;

PODSJEĆAJUĆI na Zaključke zasijedanja Predsjedništva Evropskog savjeta u Thessaloniki-ju i samita Evropske unije i Procesu stabilizacije i pridruživanja zemalja u junu 2003;

PODSTAKNUTI obnovljenim konsenzusom o proširenju, kako je dogovoreno u Zaključcima Predsjedništva Evropskog savjeta u Briselu u decembru 2006;

UZIMAJUĆI U OBZIR Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njenih država članica i Republike Crne Gore koji je potpisan 15. X 2007, a stupio na snagu 1. V 2010. i Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njenih država članica i Bosne i Hercegovine koji je potpisan 16. VI 2008, a stupio na snagu 1. VI 2015;

POZDRAVLJAJUĆI odluku Evropskog savjeta od 17. decembra 2010. godine kojom se dodjeljuje status zemlje kandidata Crnoj Gori;

POZDRAVLJAJUĆI preporuke Evropske komisije od 12. X 2011. za otvaranje pristupnih pregovora s Crnom Gorom;

UZIMAJUĆI U OBZIR da je Bosna i Hercegovina predala zahtjev za članstvo u Evropskoj uniji 15. II 2016;

PODSJEĆAJUĆI na odluku Savjeta Evropske unije od 20. IX 2016. kojom se pokreće postupak predviđen članom 49. Ugovora o Evropskoj uniji, te se Zahtjev za članstvo Bosne i Hercegovine u Evropsku uniju upućuje Evropskoj komisiji na mišljenje;

PODSJEĆAJUĆI posebno njihovu obavezu iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju da zajedno rade na postizanju trajnog mira, stabilnosti i ekonomskog razvoja u regionu, da aktivno unapređuju regionalnu saradnju i zaključuju ovu vrstu sporazuma;

ODLUČNI da unapređuju dalji razvoj dobrih odnosa i jačaju postojeću saradnju u oblastima od obostranog interesa, posebno u ekonomiji, trgovini, pravosuđu i unutrašnjim poslovima s ciljem ubrzanja procesa institucionalnog prilagođavanja kako bi se olakšalo usvajanje zakonodavstva Evropske unije i praksi;

ISTIČUĆI važnost obaveze Evropske unije da doprinese razvoju država u regionu kroz razne programe, finansijske instrumente i tehničku pomoć;

S OBZIROM NA njihovo opredjeljenje za slobodnu trgovinu u skladu sa pravima i obavezama koje proizilaze iz Sporazuma o izmjeni i pristupanju Centralnoevropskom sporazumu o slobodnoj trgovini;

SVJESNI važnosti bilateralne saradnje za postizanje ciljeva Programa rada Savjeta za regionalnu saradnju;

UZIMAJUĆI U OBZIR važnost regionalne saradnje u različitim sektorima;

U ŽELJI da poboljšaju politički dijalog o bilateralnim i multilateralnim pitanjima s posebnim naglaskom na saradnju usmjerenu na integraciju u Evropsku uniju;

UZIMAJUĆI U OBZIR sve bilateralne ugovore koji su zaključeni između ugovornih strana;

SAGLASILE SU SE O SLJEDEĆEM:

## **Poglavlje I**

### **Politički dijalog**

#### *Član 1*

Ugovorne strane su saglasne da intenziviraju stalni politički dijalog u cilju unapređenja i jačanja saradnje između Bosne i Hercegovine i Crne Gore u procesu njihovog pristupanja Evropskoj uniji.

#### *Član 2*

Politički dijalog odvijaće se putem godišnjih sastanaka Ministarstva evropskih poslova Crne Gore i Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine i Direkcije za evropske integracije Savjeta ministara Bosne i Hercegovine. Dijalog treba posebno unapređivati saradnju koja se odnosi na sljedeća pitanja:

- pitanja od interesa za ugovorne strane u okviru Procesu stabilizacije i pridruživanja;
- pitanja od zajedničkog interesa u okviru procesa njihovog pristupanja Evropskoj uniji;
- pitanja od značaja za sprovođenje Zajedničke vanjske i bezbjednosne politike Evropske unije;
- pitanja od značaja za borbu protiv terorizma i organizovanog kriminala;
- pitanja od značaja za mir i stabilnost u regionu i jačanje regionalne saradnje;
- pitanja od značaja za politike energetske sigurnosti u regionu i Evropi, borbi protiv globalnog zagrijavanja i klimatskih promjena i zaštite životne sredine;
- drugim pitanjima od zajedničkog interesa.

Ugovorne strane će unapređivati saradnju između Ministarstva evropskih poslova Crne Gore, Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine i Direkcije za evropske integracije Savjeta ministara Bosne i Hercegovine i ostalih nadležnih institucija ugovornih strana.

Ugovorne strane su otvorene za politički dijalog sa drugim državama koje učestvuju u Procesu stabilizacije i pridruživanja, kao i druge države u procesu pristupanja Evropskoj uniji.

#### *Član 3*

Ugovorne strane će takođe ojačati dijalog i saradnju između državnih tijela zaduženih za evropske integracije, naročito Ministarstva evropskih poslova Crne Gore i Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine i Direkcije za evropske integracije Savjeta ministara Bosne i Hercegovine, kroz redovne i godišnje sastanke rukovodilaca ovih institucija.

U okviru ovog dijaloga i saradnje, ugovorne strane će se međusobno savjetovati i vršiti razmjenu:

- informacija o zakonodavnoj reformi i harmonizaciji nacionalnog zakonodavstva s pravnom tekovinom EU – prakse i primjene u praksi;
- informacija i iskustava u pripremi i vođenju pregovora o članstvu u EU; informacija o procesu pripreme nacionalne verzije pravne tekovine EU;
- informacija o trenutnim trendovima i onima u razvoju kao i postignućima u procesu približavanja i pristupanja Evropskoj uniji;
- informacija o upravljanju Instrumentom za pretpristupnu pomoć kao i drugoj sličnoj vanjskoj pomoći EU;
- stručnjaka u oblastima od zajedničkog interesa;
- iskustava iz oblasti razvoja i usavršavanja administrativnih kapaciteta potrebnih za proces pristupanja Evropskoj uniji;
- iskustava iz oblasti komuniciranja o procesu pristupanja Evropskoj uniji;
- tehničke i administrativne pomoći.

#### *Član 4*

Ugovorne strane će pratiti i podsticati stalnu saradnju između parlamenata, posebno njihovih odbora/komisija za vanjsku politiku i evropske integracije.

## **Poglavlje II**

### **Ekonomska i trgovinska saradnja**

#### *Član 5*

Strane će raditi na međusobnom unapređenju trgovinske saradnje u okviru zone slobodne trgovine, uspostavljane na osnovama Sporazuma o izmjeni i pristupanju Centralnoevropskom sporazumu o slobodnoj trgovini (CEFTA 2006.)

Strane će pratiti i podsticati saradnju prema posebno zaključenim dodatnim protokolima o olakšavanju trgovine i liberalizaciji trgovine uslugama između CEFTA Strana. Saradnja će se posebno odnositi na:

- moguću interoperabilnost informacionih carinskih sistema u Crnoj Gori i Bosni i Hercegovini, kao i korišćenje carinske prijave u pisanom obliku;
- razvoj i sprovođenje standardiziranog sistema ranog upozoravanja (SRU) za potrebe praćenja kretanja osjetljive robe (npr. duvan, alkohol, nafta i naftni proizvodi);
- poboljšanje i pojednostavljenje inspekcija i carinske formalnosti vezane za transport robe;

- razmjenu oficira za vezu u ograničenom vremenskom periodu, prema međusobno prihvaćenim modalitetima;
- obuku carinskih službenika.

Ne dovodeći u pitanje dalju saradnju predviđenu ovim Sporazumom, naročito članovima 9, 10 i 11, uzajamna pomoć između carinskih vlasti ugovornih strana biće nastavljena u skladu s odredbama Priloga 5 o međusobnoj administrativnoj pomoći po pitanjima carine iz člana 14. stav 2. i 3. Sporazuma o izmjeni i pristupanju Centralnoevropskom sporazumu o slobodnoj trgovini, sačinjenog u Bukureštu 19. decembra 2006. godine.

### *Član 6*

Ugovorne strane će razmotriti potencijale za jačanje ekonomske saradnje i nastojati da ostvare napredak posebno u sljedećim oblastima koje su od zajedničkog interesa:

- industrija, naročito građevinarstvo, hemijska industrija i farmaceutska industrija;
- poljoprivreda i prehrambena industrija, naročito u oblasti međusobne trgovine svježeg voća i povrća, mlijeka i mliječnih proizvoda, mesa i mesnih proizvoda, vina i alkoholnih pića i duvana i duvanskih proizvoda;
- saradnja između preduzeća u energetskom sektoru, nadograđujući i proširujući mreže električne energije, plina i naftovoda, njihovo povezivanje u okviru trans-regionalnih i trans-evropskih mreža, prenos tehnologije i principa „know-how“ ispitivanje uticaja proizvodnje i potrošnje energije na životnu sredinu, energetske efikasnosti i korišćenje obnovljivih izvora energije;
- saradnja u transportnom sektoru, naročito u području međunarodnog drumskog i željezničkog transporta putnika i robe, nadograđujući i proširujući postojeće drumske i željezničke mreže i infrastrukturu, njihovo povezivanje u okviru trans-regionalnih i trans-evropskih mreža;
- saradnja u sektoru turizma u cilju povećanja broja turista između dviju zemalja, razmjenom informacija i principa „know-how“, ulaganja u turističku infrastrukturu, bolju transportnu povezanost, organizacije zajedničkih događaja i izrade zajedničkih turističkih razvojnih programa i projekata.

### *Član 7*

Ugovorne strane osiguraće zaštitu prava intelektualne svojine, uključujući mjere za odobravanje i provedbu takvih prava koja su u skladu sa međunarodnim standardima.

Za potrebe ovog sporazuma, zaštita prava intelektualne, industrijske i trgovinske svojine sprovodiće se u skladu sa članovima 37, 38 i 39 Sporazuma o izmjeni i pristupanju Centralnoevropskom sporazumu o slobodnoj trgovini.

### **Poglavlje III**

#### **Kretanje radnika i kapitala, trgovina uslugama**

##### *Član 8*

Oblasti kretanja kapitala i trgovinu uslugama, ugovorne strane će međusobno urediti posebnim sporazumima.

S obzirom na kretanje radnika i kapitala, ugovorne strane će odobriti jedna drugoj jednak nivo ustupaka, u skladu sa njihovim posebnim ugovorima.

Kretanje radnika urediće se posebnim sporazumom, uzimajući u obzir mogućnosti zapošljavanja na osnovu situacije na tržištu rada ugovornih strana.

Radnici migranti koji su legalno zaposleni na teritoriji ugovornih strana neće biti diskriminirani na bilo kojoj osnovi bilo koje vrste, po pitanju njihovog statusa zaposlenja, uslova rada, plate ili otpuštanja.

Prava socijalne sigurnosti koja se odnose na osiguranje od određenih rizika (zdravstveno osiguranje, penzijsko i invalidsko osiguranje, osiguranje od nezaposlenosti), uređuje se Ugovorom o socijalnom osiguranju između ugovornih strana.

##### *Član 9*

Ugovorne strane će omogućiti ostvarivanje prava poslovnog nastanjivanja i podsticati slobodno kretanje kapitala te dati adekvatnu zaštitu u tu svrhu. Tekuća plaćanja između ugovornih strana biće izvršena u skladu s odredbama Statuta Međunarodnog monetarnog fonda u konvertibilnoj valuti, u skladu s uobičajenom međunarodnom bankarskom praksom.

##### *Član 10*

Ugovorne strane su saglasne podsticati međusobnu suradnju u oblasti trgovine uslugama u skladu sa odredbama Sporazuma o izmjeni i pristupanju Centralnoevropskom sporazumu o slobodnoj trgovini i važećim pravilima Svjetske trgovinske organizacije iz oblasti trgovine uslugama.

### **Poglavlje IV**

#### **Usklađivanje zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU**

##### *Član 11*

Kada je riječ o procesu njihovog pristupanja Evropskoj uniji, ugovorne strane naglašavaju važnost usklađivanja njihovih postojećih i budućih zakonodavstava sa pravnom tekovinom EU, te će sarađivati putem:

- razmjene informacija o procesu usklađivanja zakonodavstva s pravnom tekovinom EU;

- razmjene informacija i iskustava u izradi strateškog dokumenta za usklađivanje s pravnom tekovinom EU;
- razmjene informacija o nacionalnim zakonodavstvima i zakonodavnim praksama;
- razmjene informacija o procesu pripreme nacionalne verzije pravne tekovine EU;
- organizacije stručnih sastanaka, obuka, seminara i drugih oblika stručnog usavršavanja i razmjene znanja.

## **Poglavlje V**

### **Saradnja u oblastima pravosuđa i unutrašnjih poslova**

#### *Član 12*

Ugovorne strane saglasne su da se intenzivira saradnja u oblasti pravosuđa i unutrašnjih poslova, naročito kada je riječ o politici azila, migraciji, readmisiji, trgovini ljudima, viznom režimu, pranju novca, korupciji, krijumčarenju, ilegalnoj trgovini drogom i oružjem, borbi protiv međunarodnog terorizma, reformi pravosuđa i vladavini prava. U okviru ove saradnje, ugovorne strane će se međusobno savjetovati i vršiti razmjenu:

- informacija o zakonodavstvu, pravosudnoj reformi – prakse i primjene u praksi;
- informacija o aktuelnim trendovima i onima u razvoju;
- stručnjaka u oblastima od zajedničkog interesa;
- tehničke i administrativne pomoći.

U cilju unapređenja saradnje u navedenim oblastima, ugovorne strane mogu formirati zajedničke radne grupe.

#### *Član 13*

Ugovorne strane saglasne su sarađivati:

- u oblasti sistema azila, u svrhu podizanja pravnih i administrativnih standarda u skladu sa svojim međunarodnim obavezama, posebno Konvencije o pravnom položaju izbjeglica iz 1951, njenom Protokolu o pravnom statusu izbjeglica iz 1967. i Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava. Ova saradnja će uključivati povremene razmjene informacija o statističkim podacima o tražiocima azila, uspostavljanje baze zajedničkih podataka o zemljama porijekla i kreiranje zajedničke regionalne politike;
- u oblasti upravljanja migracijama, kako bi nastavili do postepenog usklađivanja njihovih zakonodavstava s pravnom tekovinom EU. Ugovorne strane će naročito razmjenjivati informacije o reformi zakonodavstva i održavati redovnu razmjenu informacija o legalnim migracijama, kao i podataka o ilegalnim migracijama, uključujući ilegalno zapošljavanje i tranzitnu migraciju;

- u oblasti sprječavanja i kontrole ilegalne migracije, ugovorne strane će se pridržavati odredbi Sporazuma o readmisiji osoba čiji je boravak nezakonit;
- u oblasti integrisanog upravljanja granicom, kako bi nastavili do postepenog usklađivanja njihovih zakonodavstava sa pravnom tekovinom EU i pružili visok nivo standarda upravljanja i kontrole granice. Ugovorne strane će nastaviti da se pridržavaju odredbi postojećih sporazuma i dalje jačati saradnju.

#### *Član 14*

Ugovorne strane saglasne su sarađivati u prevenciji korišćenja svojih finansijskih sistema za pranje novca stečenih krivičnim djelom, naročito novca stečenog organizovanim kriminalom.

Saradnja u tom području biće fokusirana na sprovođenje propisa i efikasno funkcionisanje međunarodnih standarda i mehanizama za borbu protiv pranja novca.

#### *Član 15*

Ugovorne strane će uspostaviti okvir saradnje u cilju suzbijanja i sprječavanja krivičnih i nezakonitih aktivnosti, posebno organizovanog kriminala, kao što je:

- trgovina ljudima;
- kriminalne aktivnosti u oblasti privrednog kriminala, posebno korupcije;
- nezakonite transakcije i krijumčarenje koje uključuje robu kao što je opasni otpad, radioaktivni materijal, falsifikati i piratski proizvodi;
- nezakonita trgovina drogom i psihotropnim supstancama;
- krijumčarenje akcizne robe;
- krijumčarenje migranata;
- krijumčarenje ukradenih vozila;
- nezakonita trgovina oružjem;
- terorizam;
- falsifikovanje dokumenata;
- falsifikovanje sredstava plaćanja i vrednosnih papira;
- prevare s falsifikovanim platnim karticama;
- falsifikovanje eura.

#### *Član 16*

U okviru svojih ovlašćenja i nadležnosti, ugovorne strane će sarađivati u povećanju efikasnosti politika i mjera u borbi protiv ilegalne ponude i trgovanja opojnim drogama i psihotropnim supstancama i prekursorima, te u smanjenju zloupotrebe opojnih droga i drugih psihotropnih supstanci.

#### *Član 17*

Ugovorne strane će sarađivati u oblasti konsolidacije vladavine prava i nezavisnosti pravosuđa i obuke pravnih stručnjaka.

## **Poglavlje VI**

### **Saradnja u drugim oblastima**

#### *Član 18*

Ugovorne strane će unapređivati saradnju i u drugim oblastima a naročito u oblasti kulturne i naučne saradnje te po potrebi i zaključivati odgovarajuće sporazume u tu svrhu.

Ugovorne strane će preduzeti mjere za zaštitu životne sredine i borbu protiv klimatskih promjena, naročito u zajedničkom upravljanju međunarodnim vodama, biološkoj zaštiti, zaštiti vazduha, sprječavanju nastanka otpada, te usklađivanja zakonodavstva s pravnom tekovinom EU, kako bi se postigao jedinstven pravni okvir za zaštitu i unapređenje životne sredine.

Ugovorne strane će podsticati razmjenu iskustava i znanja radi usklađivanja zakonodavstva sa određenim evropskim zakonodavstvom, preuzimanja trgovinskih standarda kojim se olakšava pristup tržištima poljoprivrednih proizvoda, unapređivati održavanje i organizaciju zajedničkih događaja, radionica, seminara i olakšavati i podržavati naučne kontakte u oblasti poljoprivrede i ruralnog razvoja.

Ugovorne strane će podsticati saradnju između lokalnih vladinih jedinica u području funkcionisanja lokalne samouprave, pripremanje lokalnih vladinih jedinica za pristupanje Evropskoj uniji, pristup i korišćenje sredstava finansijskih instrumenata Evropske unije, unapređenje regionalne politike Evropske unije i teritorijalne saradnje, saradnju između razvojnih regija i između regionalnih institucija i tijela.

Prema potrebi, ugovorne strane će unapređivati saradnju u drugim oblastima od zajedničkog interesa.

## **Poglavlje VII**

### **Institucionalni mehanizmi i uopšteno**

#### *Član 19*

Ovaj sporazum utvrđuje sljedeće institucionalne mehanizme:

- Sastanak ministra evropskih poslova Crne Gore, ministra vanjskih poslova Bosne i Hercegovine i direktora Direkcije za evropske integracije Savjeta ministara Bosne i Hercegovine u okviru političkog dijaloga, uključujući razvoj saradnje po pitanjima u vezi pristupanja ugovornih strana Evropskoj uniji, kao i pitanja od interesa za region i Zajedničku vanjsku i bezbjednosnu politiku Evropske unije;

- Sastanci rukovodilaca institucija nadležnih za koordinaciju procesa evropskih integracija, na kojima će se raspravljati o pitanjima vezanim za pristupanje ugovornih strana u članstvo Evropske unije;
- Zajednički odbor sastavljen od predstavnika nadležnih institucija ugovornih strana, koji će na operativnom nivou razmatrati sprovođenje ovog sporazuma i izvršiti potrebne analize i pripremu za sastanke ministra evropskih poslova Crne Gore, ministra vanjskih poslova Bosne i Hercegovine i direktora Direkcije za evropske integracije Savjeta ministara Bosne i Hercegovine, u saradnji s predstavnicima drugih ministarstava i institucija;
- Zajedničke međuresorne radne grupe za unapređenje saradnje u određenim oblastima.

#### *Član 20*

Ugovorne strane će konsultovati i obavijestiti Evropsku uniju o jačanju njihove saradnje.

Evropska komisija može biti pozvana da prisustvuje sastancima organizovanim na osnovu ovog sporazuma, kao posmatrač.

### **Poglavlje VIII**

#### **Završne odredbe**

#### *Član 21*

Ovaj sporazum se zaključuje na neodređeno vrijeme.

Bilo koja od ugovornih strana može otkazati ovaj sporazum obavještavajući drugu stranu diplomatskim putem najmanje šest mjeseci unaprijed.

#### *Član 22*

Ovaj sporazum stupa na snagu danom prijema posljednje diplomatske note kojom se potvrđuje da su ugovorne strane ispunile uslove predviđene nacionalnim zakonodavstvom za njegovo stupanje na snagu.

#### *Član 23*

Izmjene i dopune ovog sporazuma se mogu izvršiti na osnovu uzajamne pisane saglasnosti ugovornih strana i stupaju na snagu u skladu sa procedurom regulisanom u članu 22. ovog sporazuma.

#### *Član 24*

Svi sporovi koji proizilaze iz sprovođenja i tumačenja ovog sporazuma rješavaće se diplomatskim putem.

*Član 25*

Ovaj sporazum ne utiče na prava i obaveze koje proizilaze iz ugovora koji su na snazi za ugovorne strane.

Sačinjeno u ....., dana, ....., godine, u dva originalna primjerka, svaki na crnogorskom, bosanskom, hrvatskom, srpskom i engleskom jeziku, pri čemu su svi tekstovi jednako vjerodostojni. U slučaju različitog tumačenja, mjerodavan je tekst na engleskom jeziku.

**ZA VLADU**

**CRNE GORE**

**ZA SAVJET MINISTARA**

**BOSNE I HERCEGOVINE**

**AGREEMENT ON COOPERATION  
BETWEEN  
THE GOVERNMENT OF MONTENEGRO  
AND  
THE COUNCIL OF MINISTERS OF BOSNIA AND HERZEGOVINA  
IN THE CONTEXT OF THE ACCESSION TO THE EUROPEAN UNION**

The Government of Montenegro and the Council of Ministers of Bosnia and Herzegovina (hereinafter referred to as: “the Contracting Parties”);

STEMMING from the strategic objective to achieve full membership to the European Union;

AWARE of the importance of political, democratic, economic, legal and institutional reforms in order to secure stability, economic prosperity and gradual integration of the Southeast Europe to the European Union;

NOTING the importance of individual approach of the Contracting Parties in estimation of their achievements in reaching Copenhagen Criteria, as well as additional relevant decisions of the European Council and the Council of the European Union;

RECALLING the conclusions of the Presidency of the European Council in Thessaloniki and the Summit of the EU and the countries covered by the Stabilization and Association Process of June 2003;

ENCOURAGED by the renewed consensus on enlargement, as defined in the European Council Presidency conclusions of December 2006 in Brussels;

TAKING INTO ACCOUNT Stabilization and Association Agreement between the European Communities and their Member States and the Republic of Montenegro signed on October 15, 2007, that has entered into force on May 1, 2010 and the Stabilization and Association Agreement between the European Communities and their Member States and Bosnia and Herzegovina, signed on June 16, 2008, that has entered into force on June 1, 2015;

WELCOMING the Decision of the European Council of December 17, 2010, granting Montenegro the status of the candidate country;

WELCOMING the recommendation of the European Commission of October 12, 2011 for opening of the accession negotiations with Montenegro;

TAKING INTO ACCOUNT that Bosnia and Herzegovina applied for the membership to the European Union on February 15, 2016;

RECALLING the Decision of the Council of the European Union of September 20, 2016, by which the procedure regulated by Art. 49 of the EU Treaty has been initiated, and subsequently, the Application for Membership of Bosnia and Herzegovina to EU has been sent to the European Commission for opinion;

RECALLING particularly their obligation from the Stabilization and Association Agreement to jointly work toward long-lasting peace, stability and economic development in the region, to actively improve regional cooperation and conclude this type of agreements;

DETERMINED to improve further development of good relations and strengthen current cooperation in areas of mutual interest, especially in economy, trade, judiciary and internal affairs with the aim to enhance the process of institutional adaptation in order to facilitate adoption of EU legislation and practices;

EMPHASIZING the significance of the European Union obligation to contribute to development of the countries in the region by means of different programs, financial instruments and technical assistance;

BEARING IN MIND their commitment to free trade in line with rights and obligations stemming from the Agreement on Amendment of and Accession to the Central European Free Trade Agreement;

AWARE of the importance of bilateral cooperation in reaching the goals of the Work Program of the Regional Cooperation Council;

TAKING INTO ACCOUNT significance of the regional cooperation in different sectors;

AIMING at improvement of political dialogue on bilateral and multilateral issues, with special emphasis on cooperation aimed at integration into European Union;

TAKING INTO ACCOUNT all bilateral agreements concluded between the Contracting Parties;

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

## ***CHAPTER I***

### ***Political dialogue***

#### *Article 1*

The Contracting Parties hereto agree to intensify their regular political dialogue with a view to enhancing the cooperation between Bosnia and Herzegovina and Montenegro in the process of their accession to the European Union.

#### *Article 2*

Political dialogue shall be conducted through meetings of the Ministry of European Affairs of Montenegro and Ministry of Foreign Affairs of Bosnia and Herzegovina and Directorate for European Integration of the Council of Ministers Bosnia and Herzegovina. Dialogue needs to particularly foster cooperation related to the following matters:

- issues of interest for the Contracting Parties in the framework of the Process of Stabilization and Association;
- issues of common interest in the framework of the process of accession to EU;
- issues of relevance for implementation of the Common Foreign and Security Policy of the EU;
- issues of relevance for fight against terrorism and organized crime;
- issues of relevance for peace and stability in the region and fostering of regional cooperation;
- issues of relevance for policies of energy security in the region and Europe, fight against global warming, climate change and protection of environment;
- other issues of common interest.

The Contracting Parties shall promote cooperation between Ministry of European Affairs of Montenegro, Ministry of Foreign Affairs of Bosnia and Herzegovina and Directorate for European Integration of the Council of Ministers Bosnia and Herzegovina and other relevant Contracting Parties' institutions.

The Contracting Parties are open for political dialogue with other countries that participate in the Stabilization and Association Process, as well as other countries in the process of accession to the EU.

#### *Article 3*

The Contracting Parties shall strengthen the dialogue and cooperation between the state authorities competent for the European integration, notably the Ministry of European Affairs of Montenegro, Ministry of Foreign Affairs of Bosnia and Herzegovina and

Directorate for European Integration of the Council of Ministers Bosnia and Herzegovina, through regular and annual meetings of heads of relevant institutions.

Within the framework of this cooperation, the Contracting Parties shall have consultations and exchange of:

- information on legislative reform and harmonization of national legislation with the EU acquis – practice and implementation in practice;
- information and experiences in preparation of and negotiation on EU membership negotiations;
- information on the process of preparation of national version of the EU acquis;
- information on current and developing trends as well as achievements in the process of approximation and accession to EU;
- information on management of the Instrument for Pre-Accession as well as other EU assistance programs;
- experts in areas of common interest;
- experiences in the area of development and specialization of administrative capacities needed for the process of accession to EU;
- experiences in communicating the process of EU accession;
- technical and administrative assistance.

#### *Article 4*

The Contracting Parties shall follow and promote continuous cooperation between Parliaments, especially between their relevant Foreign Affairs and European Integration Committees.

## **CHAPTER II**

### ***Economic and trade cooperation***

#### *Article 5*

The Contracting Parties shall work toward enhancement of their cooperation in the area of free trade, established on the basis of Agreement on Amendment of and Accession to the Central European Free Trade Agreement (CEFTA 2006).

The Contracting Parties shall follow and enhance cooperation by means of specially concluded additional protocols on trade facilitation and of trade services liberalization among CEFTA participating countries. Cooperation will specifically refer to:

- possible interoperability of the customs related information systems in Montenegro and Bosnia and Herzegovina, as well as use of written customs declarations;

- development and implementation of standardized early warning system (SRU) in the interest of sensitive goods tracking (e.g. tobacco, alcohol, oil and oil products);
- improvement and simplification of inspection and custom formalities related to transportation of goods;
- exchange of liaison officers in limited time periods, in accordance with mutually accepted modalities;
- capacity building of custom officers.

Without questioning cooperation as stipulated by this Agreement, especially in line with Articles 9, 10 and 11, mutual assistance between customs authorities will be continued in accordance with provisions of Annex 5 on mutual administrative assistance in custom related issues as in Art 14 para. 2 and 3 of the Agreement on Amendment of and Accession to the Central European Free Trade Agreement, done in Bucharest on December 19, 2006.

#### *Article 6*

The Contracting Parties shall consider potentials for strengthening of economic cooperation and will aim to achieve progress especially in the following areas of mutual interest:

- industry, especially construction, chemical and pharmaceutical industry;
- agriculture and food industry, especially in the area of mutual trade with fruit and vegetables, milk and dairy products, meat and meat products, wine and alcohol beverages and tobacco and tobacco products;
- cooperation between companies in energy sector, upgrading and expanding electrical energy networks, gas and oil pipelines, their networking in the framework of trans-regional and trans-European networks, technology and know-how transfer, risk assessment in relation to the impact of energy production and consumption on environment, energy efficiency and use of renewable sources of energy;
- cooperation in the transportation sector, especially in the area of international road and railway transportation of passengers and goods, upgrading and expanding the existing road and railway network and infrastructure, their networking in the framework of trans-regional and trans-European networks;
- cooperation in the sector of tourism aimed at increase of number of tourists between two countries, by means of exchange of information and „know-how“, investments into tourism infrastructure, better transportation connectivity, organization of joint events and preparation of joint tourism related development programs and projects.

#### *Article 7*

The Contracting Parties shall ensure the protection of intellectual property rights, including the measures for granting and enforcing such rights that comply with the international standards.

For the purposes of this Agreement, the protection of intellectual property rights, as well as industrial and trade property shall be implemented in accordance with Articles 37, 38 and 39 of the Agreement on Amendment of and Accession to the Central European Free Trade Agreement.

### ***CHAPTER III***

#### ***Movement of workers and capital, establishment and supply of services***

##### *Article 8*

Areas of movement of capital and supply of services, the Contracting Parties shall regulate by special agreements.

Given the movement of workers and capital, the Contracting Parties shall approve mutually equal level of concessions, in accordance with their special agreements.

Movement of workers shall be regulated by separate agreements, bearing in mind employment opportunities based on labor market situation in the Contracting Parties.

Migrant workers legally employed at the Contracting Parties' territories shall not be discriminated on any basis, on the basis of their employment status, working conditions, salary or dismissal.

Social security rights related to certain risk insurance (health insurance, pension and disability related insurance, unemployment related insurance), are regulated by Social Security Contract among the Contracting Parties.

##### *Article 9*

The Contracting Parties shall facilitate free movement of capital and exercising the right of establishment, and shall grant adequate incentives and protection to this end. Current payments between the Contracting Parties shall be effected pursuant to the provisions of the Statute of the International Monetary Fund, in a convertible currency according to the usual international banking practice

##### *Article 10*

The Contracting Parties agree to encourage mutual cooperation in the supply of services in accordance with the corresponding provisions of the Central European Free Trade Agreement and rules of the the World Trade Organisation in the supply of services.

### ***CHAPTER IV***

#### ***Harmonisation of legislation with the EU acquis***

##### *Article 11*

With a view to the process of their accession to the European Union, the Contracting Parties emphasise the importance of harmonising their existing and future laws with the acquis and shall cooperate by means of:

- exchange of information in the process of harmonization of national legislation with the EU acquis;
- exchange of information and experiences in development of strategic documents on harmonization with the EU acquis;
- exchange of information on national legislation and legislative practices;
- exchange of information on the process of preparation of national versions of the EU acquis;
- organization of expert meetings, trainings, seminars and other forms of professional development and exchange of knowledge.

## ***CHAPTER V***

### ***Cooperation in the fields of judiciary and interior***

#### *Article 12*

The Contracting Parties agree to intensify cooperation in the realm of judiciary and internal affairs, especially in regard to asylum policy, migration, readmission, trafficking in human beings, visa regime, money laundering, corruption, smuggling, illegal drug trafficking, fight against international terrorism, judiciary reform and rule of law. In the framework of the Contracting Parties' cooperation, those shall mutually consult and exchange:

- information on legislation, judicial reform – practices and implementation in practice;
- information on current and developing trends;
- experts in areas of common interest;
- technical and administrative assistance.

Aimed at improving cooperation in the mentioned areas, the Contracting Parties may form joint working groups.

#### *Article 13*

The Contracting Parties agree to cooperate:

- in the area of asylum, with the purpose of improving legal and administrative standards in accordance with international obligations, especially Convention Relating to the Status of Refugees from 1951, its Additional Protocol on legal status of Refugees from 1969 and European Convention on Human Rights. This cooperation shall include temporary exchange of information on statistical data on asylum seekers, establishment of the database of common data on countries of origin and creation of common regional policy;

- in the area of migration management, in order to proceed until the gradual harmonization of respective legislation with the EU acquis. The Contracting parties shall particularly exchange information on legislative reform and shall maintain regular exchange of information on legal migration and data on illegal migration, including illegal employment and transit migration;
- in the area of prevention and control of illegal migration, the Contracting Parties shall adhere to the provisions of the Agreement on Readmission of Persons residing without authorization;
- in the area of Integrated Border Management, in order to proceed until gradual harmonization of respective legislation with the EU acquis and offer high level of Border Management and Control standards. The Contracting Parties shall continue to adhere to provisions of existing agreements and shall further strengthen cooperation.

#### *Article 14*

The Contracting Parties agree to cooperate in prevention of use of their respective financial systems for laundering of money obtained by criminal activity, especially money obtained by organized crime.

Cooperation in that area shall be focused on implementation of regulations and efficient functioning of international standards and mechanisms for prevention of money laundering.

#### *Article 15*

The Contracting parties shall establish framework for cooperation with the aim of repression and prevention of criminal and illegal activities, especially organized crime, such as:

- trafficking in human beings;
- criminal activities in the area of commercial criminal, especially corruption;
- illegal transactions and smuggling that involves goods such as hazardous waste, radioactive materials, counterfeiting and products subject of piracy;
- illegal trade of drugs and psychotropic substances;
- smuggling of excise goods;
- smuggling of migrants;
- smuggling of stolen vehicles;
- illegal arms trade;
- terrorism;
- falsification of documents;
- forging of means of payment and of securities;
- fraud with forged credit cards;

- falsification of euro.

#### *Article 16*

In the framework of their authorities and jurisdiction, the Contracting Parties shall cooperate in increasing efficiency of policies and measures in fight against illicit supply and trade of drugs and psychotropic substances and precursors, as well as in reduction of misuse of drugs and psychotropic substances.

#### *Article 17*

The Contracting Parties shall cooperate in the area of rule of law consolidation, judicial independence and training of judicial professionals.

### **CHAPTER VI**

#### ***Cooperation in other fields***

#### *Article 18*

The Contracting Parties shall improve cooperation in other areas, especially in areas of cultural and scientific cooperation and shall, according to the needs, conclude relevant agreements for this purpose.

The Contracting Parties shall implement measures for protection of environment and fight against climate change, especially in international water management, biological protection, protection against air pollution, prevention of waste material being created and harmonization of legislation with the EU acquis in order to create a common legal framework for the protection and improvement of environment.

The Contracting Parties shall enhance exchange of experiences and knowledge with the aim of harmonizing legislation with European legislation, introduction of trade related standards that facilitate access to agricultural product markets, enhance maintenance and organization of joint events, workshops, seminars and facilitate and support scientific contacts in the area of agriculture and rural development.

The Contracting Parties shall enhance cooperation between local governmental units in the area of local government functioning, preparation of local government units for the EU accession, access and use of EU financial instruments, improvement of the EU Regional Policy and territorial cooperation, cooperation between developing regions and between regional institutions and bodies.

According to the needs, the Contracting Parties shall improve cooperation in other areas of common interest.

### **CHAPTER VII**

#### ***Institutional mechanisms and general provisions***

## *Article 19*

This Agreement establishes the institutional mechanisms as follows:

- Meeting of Minister of European Affairs of Montenegro, Minister of Foreign Affairs of Bosnia and Herzegovina and Director of Directorate for European Integration of the Council of Ministers Bosnia and Herzegovina in the framework of political dialogue, including the development of cooperation, addressing issues related to the accession of the Contracting Parties to the European Union, as well as the issues of interest for the region and for the Common Foreign and Security Policy of the European Union
- Meetings of heads of relevant institutions in charge of coordination of the European Integration Process, that will discuss issues related to EU accession of the Contracting Parties;
- Joint Committee composed of the representatives of the relevant Contracting Parties' institutions, who shall, at operational level, review the implementation of this Agreement and make necessary analysis and preparations for the meetings of the Minister of European Affairs of Montenegro, Minister of Foreign Affairs of Bosnia and Herzegovina and Director of Directorate for European Integration of the Council of Ministers Bosnia and Herzegovina, together with the representatives of other ministries and institutions;
- Joint Inter-Institutional Working Group for improvement of cooperation in specific fields.

## *Article 20*

The Contracting Parties shall consult and advise the European Union of the strengthening of their cooperation.

The European Commission may be invited to attend the meetings organised under this Agreement as an observer.

## **CHAPTER VIII**

### ***Final provisions***

## *Article 21*

This Agreement is concluded for an indefinite period of time.

Either of the Contracting Parties may denounce this Agreement by informing the other Party through diplomatic channels at least six months in advance.

## *Article 22*

This Agreement shall enter into force on the date of receipt of the last written notification, through diplomatic channels, by which the Contracting Parties inform each

other that the requirements stipulated by their national legislation for its entry into force have been fulfilled.

*Article 23*

Amendments and revisions of this Agreement shall be done on the basis of mutual written consent of all Contracting Parties and shall enter into force in accordance with the procedure as stipulated in Article 22 of this Agreement.

*Article 24*

Any disputes arising from the implementation and interpretation of this Agreement shall be resolved through diplomatic channels.

*Article 25*

This Agreement shall not prejudice the rights and obligations deriving from the treaties in force for the Contracting Parties.

Done in ....., on ....., in two originals, each in Montenegrin, Bosnian, Croatian, Serbian and English languages, all texts being equally authentic. In case of divergences in interpretation, the English text shall prevail.

**FOR THE GOVERNMENT OF  
MONTENEGRO**

**FOR THE COUNCIL OF MINISTERS OF  
BOSNIA AND HERZEGOVINA**